

Izveštaj Stejt departmenta o terorizmu za 2019: Kosovo

24 juni 2020

Pregled: Kosovo je nastavilo da se bori protiv pretnje od terorizma putem bliske saradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama. Kosovo je član Globalne koalicije za borbu protiv ISIS-a. Sveobuhvatna strategija za borbu protiv nasilnog ekstremizma Vlade Kosova (VK) približava se isteku svog predviđenog vremenskog okvira i vlada priprema novu sveobuhvatnu strategiju i akcioni plan koje buduća vlada treba da razmatra za period 2020-2025.

Kosovo je 20. aprila uz pomoć SAD repatriralo četiri osumnjičena strana teroristička borca (STB) i 106 članova porodice iz Sirije postajući tako jedna od prvih zemalja koja je vratila veliki broj civila iz zone sukoba. Tri od četiri navodna strana teroristička borca zadržana su u istražnom pritvoru, dok je četvrti, 18. godišnjak pušten i protiv njega će se voditi istraga maloletnog lica. Žene i deca su nakon početnog perioda zadržavanja od 72 časa radi fizičkog pregleda i pregleda mentalnog zdravlja vraćeni svojim porodicama i zajednicama. Vlada Kosova je na profesionalan način postupala sa povracima tokom početnog 72-časovnog perioda. Iako vlada upravlja Sektorom za prevenciju i reintegraciju u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova, ograničeni resursi i kapaciteti i dalje nastavljaju da ometaju sposobnost vlade da povratnicima pruži adekvatne usluge i pomoć.

Teroristički incidenti 2019: Na Kosovu u 2019. godini nije bilo prijavljenih terorističkih incidenata.

Zakonodavstvo, sprovođenje zakona i bezbednost granica: Kosovski zakonodavni okvir dovoljan je za procesuiranje pojedinaca za koje se sumnja da su učinili ili podržavali terorističke aktivnosti, ali nedostaje primena, posebno sa kratkim kaznama, prevremenim puštanjem iz zatvora i nepostojanjem nadzora nakon puštanja na slobodu. Kosovo podržava sprovođenje RSB UN 2396 o suzbijanju terorističkih putovanja i radi na njenom sprovođenju u praksi.

Osnovni sud u Prištini je 4. septembra osudio šest optuženih za planiranje terorističkih napada na Kosovu, u Albaniji, Belgiji, Francuskoj i Severnoj Makedoniji, uključujući

planirane samoubilačke bombaške napade na Kosovu protiv KFOR trupa, noćnih klubova i srpskih pravoslavnih crkava između decembra 2017. i juna 2018. godine. Glavni okrivljeni, osuđen je na 10 godina zatvora. Preostali optuženi dobili su manje, ali ipak značajne kazne. Ovaj slučaj je rezultat višemesečnog delovanja Policije Kosova i Kosovske obaveštajne agencije uz znatnu istražnu i tužilačku pomoć SAD, uključujući praćenje pokušaja kupovine oružja.

Specijalno tužilaštvo Kosova (STRK) je 7. novembra podnelo optužnice Specijalnom odeljenju Osnovnog suda u Prištini protiv prvog od četiri osumnjičena strana teroristička borca koji su u aprilu vraćeni iz Sirije. Tužioci i istražitelji koriste dokaze sa ratišta koje je američka međuagencija dostavila za osumnjičene strane terorističke borce i neke žene. Prvi strani teroristički borac priznao je krivicu za učešće u terorističkoj grupi i osuđen je na četiri godine zatvora u koju je uračunato i vreme provedeno u istražnom pritvoru. Zahvaljujući njegovom priznanju krivice, kazna je predstavljala dozvoljeno odstupanje ispod minimalne kazne prema kosovskom zakonu (pet godina). Drugi osumnjičeni STB optužen je 10. decembra.

Osnovni sud u Prištini je 2019. prihvatio priznanje krivice za učešće u terorističkoj grupi dveju povratnica iz Sirije, osuđujući svaku na uslovnu kaznu. Žene će prema uslovima na osnovu kojih su osuđene izbeći služenje zatvorske kazne ukoliko ne izvrše dalja krivična dela, redovno se javljaju u PK i prisustvuju obaveznim seansama psihoterapije. U novembru su podignute slične optužnice protiv dodatne četiri žene povratnice, a protiv još tri žene su podnete optužnice u decembru.

STRK je 18. novembra optužio državljanina Kosova za podsticanje na vršenje terorističkog akta nakon što je lice objavilo preko društvenih medija otvorenu podršku i javno hvalilo terorističke napade u Šri Lanki.

Predsednik Tači je 27. juna objavio dekret kojim obavezuje kosovske bezbednosne institucije da sačine domaću listu osoba, grupa i organizacija umešanih u terorizam koji će biti podložni restriktivnim merama u zemlji. Predsednik Tači je naveo da će kosovske bezbednosne institucije dok se takav spisak ne sačini na domaćem nivou primenjivati listu EU koja uključuje Hezbolah.

Sprečavanje finansiranja terorizma: Kosovska finansijska obaveštajna jedinica (FIU) je članica Egmont Grupe. Nije bilo značajnih ažuriranja u 2019. godini.

Borba protiv nasilnog ekstremizma: Kosovska strategija za borbu protiv nasilnog ekstremizma i Akcioni plan (2015-2020) predviđaju petogodišnju mapu puta za stavljanje pod kontrolu rastuće pretnje od nasilnog ekstremizma preko sveobuhvatnog vladinog pristupa, naglašavajući važnu ulogu lokalnih aktera i civilnog društva. Primena je bila neujednačena u vladinim ministarstvima, a izazovi su i dalje bili prisutni zbog nepostojanja kapaciteta i neodgovarajućih resursa. Međuministarska radna grupa radi na izradi revidirane strategije u borbu protiv terorističke radikalizacije i regrutovanja kako bi se fokusirala na reintegraciju povratnika.

Ministarstvo pravde Kosova nastavilo je sa sprovođenjem popravnih programa uz podršku SAD stručnjaka čiji je cilj unapređenje u postupanju sa teroristima u zatvoru, prikupljanje, analiziranje i deljenje obaveštajnih saznanja u zatvoru sa organima za sprovođenje zakona i upravljanje rehabilitacijom i eventualnom reintegracijom osuđenih terorista. Sektor za prevenciju i reintegraciju Ministarstva unutrašnjih poslova zadužen je za reintegraciju lica koja su bila na izdržavanju zatvorske kazne po optužbama za terorizam, povratnike STB i članove porodica-uključujući finansiranje lečenja mentalnog zdravlja i olakšavanje pristupa socijalnim uslugama – međutim sektor nema dovoljan broj zaposlenih i nema dovoljno resursa.

Kosovske organizacije nastavile su aktivnosti saradnje kroz Državni mehanizam podrške pod Globalnim fondom za angažovanje zajednice i otpornost (GCERF), javno-privatnog globalnog fonda za podršku lokalnim inicijativama u naporima u borbi protiv nasilnog ekstremizma u zajednicama izložene riziku.

Uroševac, Đakovica, Gnjilane, Gračanica, Elez Han, Kačanik, Južna Mitrovica, Peć, Priština, Prizren, Vitina, Vučitrn i Zvečan su članice Mreže jakih gradova.

Međunarodna i regionalna saradnja: Vlada Kosova blisko je saradivala sa zvaničnicima iz Albanije i Severne Makedonije kako bi podržala izgradnju sposobnosti u borbi protiv terorizma i saradnju.